

PŘEHLED VÝZKUMŮ

49

Brno 2008

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 49

Volume 49

Číslo 1–2

Issue 1–2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Freisinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttka, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Balász Komoróczy, Marián Mazuch, Ladislav Nejman,
Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Technical Editors, typography

Pavel Jansa, Ondřej Mlejnek

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce
Cover Photography

Vrcholně středověká lotová závaží z českých a moravských lokalit.
Gruna, Hradisko (vlevo); Písek, u Šarlatského rybníka (v popředí); Ví-
cov, Městisko (vpravo dole); Boskovice, hrad (vpravo nahoře). Srov.
studii J. Doležela v tomto svazku. Foto P. Smékal.

*Medieval cup nested weights from czech and moravian sites. Gruna,
Hradisko (left); Písek, u Šarlatského rybníka (front); Vícov, Městisko
(bottom right); Boskovice, castle (top right). Cf. the article by J. Dole-
žel in this volume. Photo by P. Smékal.*

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@iabrno.cz
Internet: <http://www.iabrno.cz>

Tisk
Print

Arch, spol. s r. o.
Charbulova 3a
618 00 Brno-Černovice

KNIHOVNA AV ČR

PD 1520

Roč. 49, 2008, č. 1-2

91087/09

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2008
Náklad 450 kusů

Copyright ©2008 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v.v.i. and the authors.

vzdálené řece Moravě. Lokalita je na mapě ZM ČR 1:10 000, kladový list 14–43–15, identifikována těmito koordinátami (měřeno od ZSČ:JSČ): 137:176, 142:179, 146:176, 141:171 mm. Nadmořská výška je v místě nálezu 252 m.

Během výzkumu bylo zjištěno, že dřevěná struktura se skládá z několika různých konstrukčních částí. Jádro představuje mohutná konstrukce složená ze 4 velkých vodorovně položených trámů a doplněná o svislé kůly. Místa mezi trámy jsou vyplněna lomovým kamenem nebo systémem šikmých větví. Tato konstrukce je o několik metrů dál doplněna konstrukcí, která se jeví jako haťové zpevnění podmáčeného terénu, či konstrukcí tvořenou několika řadami svislých malých kůlů.

Během výzkumu byly odebrány vzorky dřev na environmentální analýzy. Po jejich vyhodnocení pracovníky Ústavu nauky o dřevě Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně (M. Rybníček, E. Přemyslovská, H. Vavrčík, V. Gryc) můžeme konstatovat, že na stavbu nalezené konstrukce byl použit dub, jedle a olše. Dendrologická data se u odebraných vzorků pohybují v rozmezí let 1534–1645.

Nalezená dřevěná struktura s velkou pravděpodobností představuje poměrně mohutné zpevnění podmáčeného terénu v okolí řeky Moravy, v místech komunikace vedoucí z vesnice Třeština do Mohelnice. Podle dendrochronologických dat je možné uvažovat o faktu, že tato dřevěná struktura nepředstavuje jednorázovou stavební akci, ale že se jedná o opakované a různorodé zpevňování terénu v průběhu alespoň jednoho století.

Vendula Vránová

Resumé

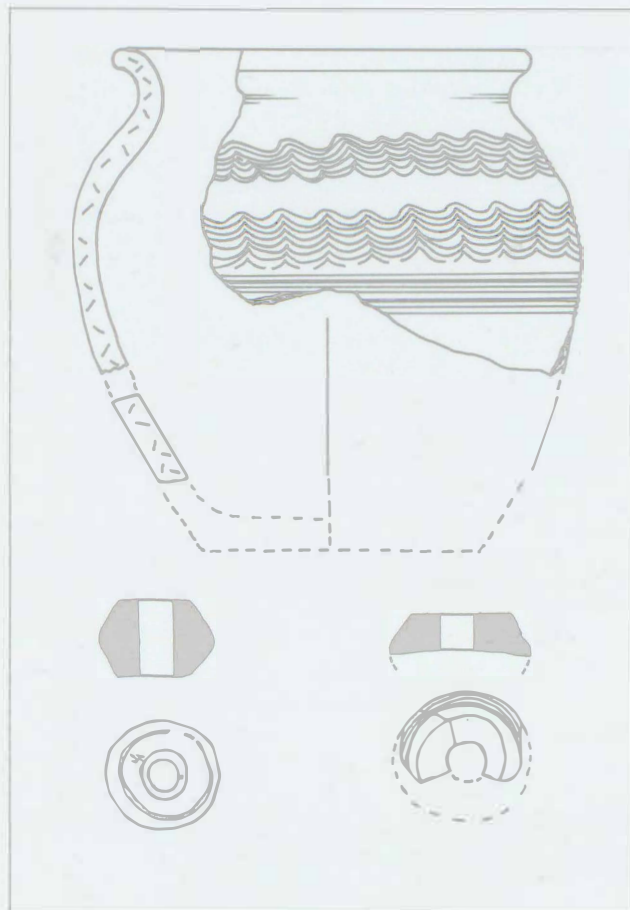
Mohelnice (Šumperk district). „Za Moravou“. Modern Age (16.–17. century). Causeway of timber. Rescue research.

MOHELNO (OKR. TŘEBÍČ)

Nádrž „Kočičák“. Doba středohradištní, novověk. Sídliště, cihlářská pec. Záchranný výzkum.

Slovanské obyvatelstvo osídlilo oblast budoucí vodní nádrže u Mohelna v 9. století n. l. Z jediného nepravidelného objektu, který byl situován v jižní části zkoumané plochy, se podařilo vyzdvihnout větší zlomky hrncovitých nádob, zdobených obvodovými švazky rýh a vlnic. Zlomky nádob doplňují usy mazanice, zvířecí kosti a dva bikónické přesleny. Přesleny byly vyrobeny z jemně plavené, šedavé hmoty.

Další nálezy souvisejí s existencí malé polní cihelny. Cihlářská pec měla přibližně čtvercový půdorys s rozměry asi 6 × 7 m, spodní strana byla poškozena erozí. Tři strany obvodu pece tvořila řada cihel, z vnitřní strany byly cihly intenzivně přepálené. V rozích základu pece byly přepálené bloky granulitu zpevňující konstrukci. Pec dodávala pro okolní stavby obdélné cihly, střešní krytinu (prejzy, tašky) a cihlové dlaždice. Vznik cihlářské pece spadá do poslední čtvrtiny 18. století, ale pec fungovala jen několik desítek let a po jejím zániku v polovině 19. století zde bylo už jen pole (Vokáč 2007).

Obr. 72: Mohelno. Část zdobeného hrnku a keramické přesleny z doby středohradištní. Abb. 72: Mohelno. Der Teil des ornamentierten Töpfchens und keramische Spinnwirtel aus der mittleren Burgwallzeit.

Milan Vokáč

Literatura

Vokáč, M. 2007: Mohelno – vodní nádrž „Kočičák“. Nálezovalá zpráva č. 32-07 uložená v MV Jihlava. Jihlava 2007.

Resumé

Mohelno (Bez. Třebíč). Die Flur „Kočičák“. Burgwallzeit, Neuzeit. Siedlung. Ziegelofen. Rettungsgrabung.

MOKRÁ-HORÁKOV (K. Ú. HORÁKOV, OKR. BRNO-VENKOV)

Dům č. p. 91. Středověk, novověk. Usedlost. Záchranný výzkum.

Roku 2006 byly během opravy podlah domu Jana a Bohdany Kosových v Horákově objeveny pozůstatky dvous tarších fází zaniklé vesnické usedlosti. Jmenovitě se jednalo o srubový žlab z konce 15. stol., obezděný později v 17.–18. stol. základem kamenného zdiva, které vytvářelo pod půdorysem současného stavení nároží. Zeď byla vystavěna z plochých vápencových kamenů na jílu do stavební jámy, která obsahovala střepy z nádob a úlomky

střešní krytiny (bobrovky). Severně od zdi (směrem k průjezdnému vchodu) byl sledován systém zahrocených kůlových jamek, svědčících o ohrazení pozemku vyplétaným plotem.

Z výplně žlabu dále pocházejí fragmenty nevypálené mazanice a zlomek brněnského poháru, který řadí objekt na konec 15. stol., tedy do období, kdy je z obce zmiňován hospodářský dvůr v souvislosti s tvrzí pánů Herinků ze Sloupna (ZDB II 1856).

Je zřejmé, že výzkumem byl zdokumentován pozůstatek zaniklého středověkého obytného dřevěného stavení z přelomu 15. a 16. stol., které bylo v průběhu 17.–18. stol. upraveno do kamenné podoby a okolní terén dorovnan navážkami pro hospodářské účely (oplocení pozemku).

Petr Kos

Resumé

Mokrý-Horákov (Kataster Horákov, Bez. Brno-venkov), Haus Nr. 1. Mittelalter–Neuzeit. Sesshaftigkeit. Rettungsgrabung.

MOKRÁ-HORÁKOV (K. Ú. MOKRÁ U BRNA, OKR. BRNO-VENKOV)

Mokrý-lom XII, „Nad Studénčným“. Středověk, novověk. Vápenická pec. Záchraný výzkum.

V létě roku 2007 byla v těžebním prostoru Západního lomu Mokrý prozkoumána osamocená polní dvoudílná jámová vápenická pec. Objekt byl prozkoumán v podélném a částečně i příčném řezu společně s blízkou vozovou cestou procházející dnem hlubokého úvozu. Vlastní výrobní objekt byl zahlouben do břehu úvozu a datován zlomky keramiky na konec 15. stol.

Během probíhajícího výzkumu byla při skrývkových pracích fy IMOS lokalizována opodál další polní pec, kterou se však již nepodařilo datovat.

V r. 2006 byla detektorovým průzkumem na stejném nalezišti nalezena jezdecká ostruha a tesařská sekera.

Petr Kos

Resumé

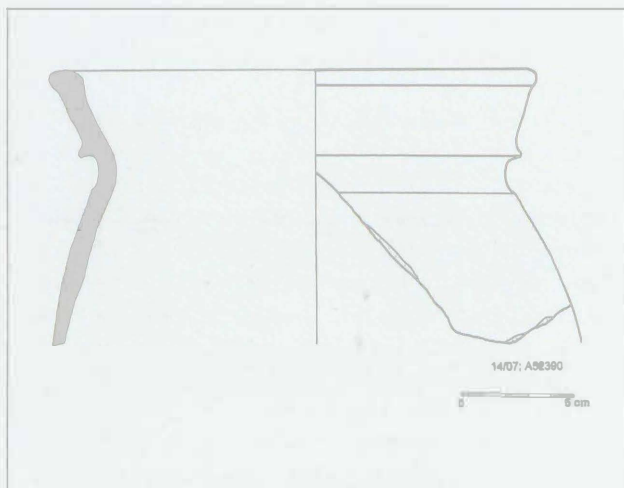
Mokrý-Horákov (Kataster Mokrý, Bez. Brno-venkov). Mittelalter. Kalkofen. Rettungsgrabung.

MORAVIČANY (OKR. ŠUMPERK)

Intravilán obce. Vrcholný středověk. Sídliště. Záchraný výzkum.

Lokalizace: Poloha lokality v ZM ČR 1 : 10 000, list 14-43-20, rok vydání 1984, poloha bodu 194:172 mm od západní sekční čáry; jižní sekční čáre.

Při neohlášeném výkopu pro izolaci základů při SZ straně domu č. p. 182 byl v šířce 0,3 m narušen sídlištní objekt se sytě černou hlinitou výplní. Jeho narušená

Obr. 73: Moravičany. Ukázka keramiky. Abb. 73: Moravičany. Mittelalterliche Keramik.

část měla délku 3,7 m do hloubky 0,7 m od stávajícího povrchu, přičemž nebylo dosaženo dna objektu. Objekt byl zahlouben do žluté sprašové hlíny. Ve výkopku byla nalezena kolekce keramiky (cca 20 zlomků) ze 4. čtvrtiny 14. století až počátku 15. století, která se nápadně podobá soudobé keramice z kláštera kartuziánů z Dolan u Olomouce. Moravičany byly součástí jejich domény, nelze proto vyloučit, že nalezená kolekce keramiky pochází z některé ze specializovaných dílen patřících kartouzskému klášteru.

Karel Faltýnek

Za laskavou konzultaci děkuji PhDr. Josefu Bláhovi z Univerzity Palackého v Olomouci.

Resumé

Moravičany (Bez. Šumperk). Innenbereich der Gemeinde. Hochmittelalter. Siedlung. Rettungsgrabung.

MORAVSKÝ KRUMLOV (OKR. ZNOJMO)

Komenského ulice, Klášterní náměstí. Středověk. Středověké město. Záchraný výzkum.

V letech 2006 a především 2007 realizovala znojenská pobočka ÚAPP Brno, v. v. i., záchraný archeologický výzkum při rekonstrukci kanalizační sítě a ČOV v Moravském Krumlově. Ta se dotkla především území historického jádra města a dále jeho jihozápadního okraje před místní částí „Zachráněná“. Tento prostor, tak jako řada stok především v bývalé židovské čtvrti a náměstí, se ukázal z archeologického hlediska negativní.

Zkoumané území se nachází na výrazné levobřežní ostrožně řeky Rokytné. Nadmořská výška ostrožny kolísá v rozmezí 245–256 m. Podloží je tvořeno mohutnou vrstvou vátych kvartérních spraší, pod nimiž se nachází známé rokytenské fialové slepence.

Positivní nálezy se koncentrovaly na ul. Komenského, ve dvou případech pak v prostoru Klášterního náměstí, a to v její východní (prostor před dnešním městským